

**Lee, Marta K. Mentoring in the library : building for the future.  
Chicago : ALA, 2011. ISBN 978-0-8389-3593-4**

Prenošenje znanja i stručnog iskustva iz prakse profesionalnog knjižničara vježbenicima (studentima na praksi, stažistima, novozaposlenima), najučinkovitiji je način uključivanja mladih u knjižničarski poziv, ali i osiguravanje kvalitetnoga budućeg knjižničarskog osoblja. Profesionalna socijalizacija mladih u knjižničarskoj struci predstavlja izazov i mentoru. Izrada programa prema kojem će vježbenik odraditi svoju praksu tj. staž, zahtijeva od mentora znatni trud i zalaganje jednako kao i obvezu stalnog nadziranja mentoriranoga. Kako bi kvalitetno prenio svoje znanje, mentor, uz teorijsko znanje i profesionalno iskustvo, mora posjedovati kako pedagoška tako i metodička znanja i vještine. Odnosno, treba se stalno stručno usavršavati, tj. propitivati i vrednovati sadržaje i dosege svoga mentorstva u odnosu na suvremene zahtjeve struke.

Budući da o mentorstvu i mentoriranju u knjižničarstvu nema mnogo literature, obradovalo nas je objavljivanje knjige *Mentoring in the Library : Building for the Future* američke autorice Marte K. Lee. Autorica, kako saznajemo iz napomene o piscu, a kasnije i u tekstu, radi u sveučilišnim knjižnicama u Washington Theological Union (Washington, D.C.) i u Regent University Library (Virginia Beach, Virginia), gdje i danas radi kao informatorica, a objavila je veći broj radova, između ostaloga, o mentorstvu, podučavanju i učenju na daljinu.

Knjiga je sastavljena od uvoda, devet poglavlja, dodataka, bibliografije i predmetnog kazala. U vrlo nadahnutom predgovoru (*Preface*), Lee naglašava kako je tijekom svoje karijere shvatila da je najbitniji dio struke knjižničara, knjižničareva uloga mentora, a da se ispunjavanje te uloge ne odnosi samo na potrebu i obvezu pomaganja studentima knjižničarstva, nego na pomoć svima onima kojima je ta pomoć potrebna.<sup>1</sup> Prenošenje znanja je temeljna uloga mentora, a kako Lee to poručuje svima koji imaju povlasticu biti men-

---

<sup>1</sup> Lee, Marta K. *Mentoring in the Library : Building for the Future*. Chicago : ALA, 2011, ix.

torom, “prenošenjem znanja drugima čini svijet boljim mjestom”.<sup>2</sup> Naravno, Lee je svjesna da iza dobrog mentora moraju stajati i podrška uprave knjižnice i ostale prateće administracije, te, od samog mentora, napravljen dobar plan mentoriranja.

U prvom poglavlju, *Introduction to mentoring*, Lee razmatra što uopće znači pojam *mentor* i u tu svrhu preuzima definiciju iz *The Oxford English Dictionary*.<sup>3</sup> Tu saznajemo kako je *mentor* deskriptivni oblik od vlastitog imena Mentor. Riječ *mentor* također može označavati savjetnika ili “iskusnog i povjerljivog savjetnika”, te da naziv *Mentor* ima mnogo sinonima koji se često koriste naizmjenice: nastavnik, savjetnik, voditelj.<sup>4</sup> Pojam *mentoriranja* autorica će koristiti u svrhu analize načina kako nadglednik, nastavnik ili upravitelj stvarno doprinose vježbeniku, studentu ili članovima tima. U tom smislu Lee naglašava kako od “uvođenja mentorskih programa u knjižnice korist mogu imati sve uključene osobe; nadglednik može razmjenjivati svoja akumulirana znanja s vježbenikom, a vježbenik uči o novim područjima o kojima je mentoriran, a u mnogim slučajevima mentorstvo postaje odnos koji se razvija i između dvoje kolega”.<sup>5</sup>

U odnosu mentor/vježbenik pravilno provedenim mentorskim planom oboje napreduju: vježbenik stiče znanja nužna za napredovanje, a mentor stiče nova mentorska iskustva i zadovoljstvo pri pomoći vježbeniku, a njegove voditeljske sposobnosti prepoznaje uprava knjižnice. Lee ovdje govori o pomalo idiličnim odnosima u kojima i mentor i vježbenik sudjeluju dragovoljno, sa željom da prenose svoje u svakom slučaju veliko znanje, odnosno sa željom i žarom za učenjem i napredovanjem, a uz to im je omogućena i odgovarajuća infrastruktura. Svjesna toga da će mentorstvo biti znatno određeno i tipom knjižnice, Lee naglašava kako u knjizi govori iz perspektive visokoškolskih knjižnica, ali da se određene upute mogu primijeniti i na ostale tipove knjižnica.

Na pitanje kako pomoći novodiplomiranom knjižničaru pri odabiru područja u knjižničarstvu kojemu se želi posvetiti, Lee odgovara u idućemu, drugom poglavlju, *Mentoring Internship*. Ističući kako “škole knjižničarstva ne uče svemu što bi trebalo znati da bi se postalo dobrim knjižničarom”,<sup>6</sup> Lee

<sup>2</sup> Isto, x.

<sup>3</sup> The Oxford English Dictionary 9. Oxford : Clarendon Press, 2000. Str. 614. Prema: Lee, Marta K. Nav. dj., 1.

<sup>4</sup> Field, Judith. Mentoring : A Natural Act for Information Professionals? // New Library World 102, 1166/1167 (2001), 269. Prema: Lee, Marta K. Nav. dj. Str. 1.

<sup>5</sup> Isto. Str. 2.

<sup>6</sup> Isto. Str. 9.

naglašava važnost stažiranja u knjižnici tijekom kojega se teorijsko znanje stečeno školovanjem oživotvoruje primjenom u praksi te čini prijelaznu fazu između školovanja i zapošljavanja. Od dobro organiziranog i dobro provedenog stažiranja, definitivno najveću korist ima stažist. Mentor prije izrade plana stažiranja za pojedinog stažistu, treba intervjuirati kandidata, provjeriti koji su njegovi interesi i u kojem smjeru želi razvijati svoju karijeru te njegove želje uzeti u obzir i ukoliko je moguće uvažiti ih, npr., ukoliko kandidat želi postati katalogizator, vrijeme stažiranja provodi prakticirajući katalogizaciju. Lee govori u okvirima živog i prilagodljivog američkog tržišta rada, pa bi u tom pogledu primjena ovih naputaka u našim okolnostima trenutno bila moguća samo djelomično, odnosno, upoznavanje stažiste s ukupnim radnim postupkom u knjižnici bilo bi daleko korisnije. Ono što je moguće u svim uvjetima, a na što nas potiče Lee, jest kvalitetno intervjuiranje kandidata prije početka stažiranja i maksimalno moguće uključivanje želja stažiste u izradu plana stažiranja te održavanje interaktivnog odnosa sa stažistom.

U trećem i četvrtom poglavlju, *Mentoring and Library School Assignments* i *Mentoring the Potential Librarian*, svoju pažnju Lee posvećuje studentima informacijskih znanosti, odnosno studentima knjižničarstva. I ovdje naglašava ulogu mentora koji, u stalnom kontaktu sa studentom i izradom studentovim željama i sposobnostima primjerenog plana prakse, usmjerava vježbenika u izboru polja knjižničarstva kojem će se posvetiti sada, studirajući, te mu pomaže u formiranju buduće karijere. Ono što nalazimo kao najzanimljivije i najkorisnije i mentorima i predavačima na studiju knjižničarstva, jest mogućnost izrade određenoga seminara u sklopu studentske prakse. Predavač daje studentu seminarsku temu, a student, vođen uputama svoga mentora i na temelju novih znanja i vještina stečenih na praksi, izrađuje seminar. Zanimljiv i vrijedan prijedlog povezivanja studija knjižničarstva s praktičnim radom u knjižnici koji promiče aktivno djelovanje svih triju ravnopravnih subjekata (predavač/student/mentor).

Kako mentorirati novozaposlenog kolegu knjižničara, saznajemo u petom poglavlju pod nazivom *Developing the New Librarian in the Workplace*. Dolazak u novu radnu sredinu, možda i dolazak na svoj prvi posao, nikome nije lak. Pomoći novom djelatniku da stekne i sačuva profesionalno samopouzdanje te knjižnici osigurati kvalitetnog djelatnika, zadatak je mentora. U ovom slučaju, mentor bi trebao biti voditelj odjela na koji se novi djelatnik prima. Za lakše razumijevanje, Lee je popratila ovo poglavlje s dvije studije slučaja zajedničkog podnaslova *A Univesity Library New Hire*.<sup>7</sup> Ukoliko knjižnica ima

<sup>7</sup> Isto. Str. 45-54.

unaprijed dobro planiran svoj budući rad i djelovanje, uprava može lako pretpostaviti koje će potrebe za osobljem imati. Prateći rad djelatnika i u stalnoj komunikaciji sa svakim pojedinačno, mogu se definirati pojedinačne ambicije za napredovanje i uskladiti ih s razvojnim potrebama knjižnice. U tu svrhu, Lee predlaže izradu šestomjesečnih ili jednogodišnjih mentorskih programa specijaliziranih za napredovanje djelatnika.<sup>8</sup> O tome Lee govori u šestom poglavlju pod naslovom *Mentoring for Promotion*.

Volonterizam zauzima sve značajnije mjesto i u nas. Razumijevanje da knjižnica nije izolirani otok, nego dio šire zajednice i svih njenih pojedinaca, čini knjižnicu otvorenu volonterima. O ovome je Lee progovorila u sedmom poglavlju *Volunteers in Libraries and Librarians as Volunteers*. Lee pretpostavlja da knjižnica poseže za volonterima u vrijeme smanjenog proračuna. Volonterima se daju "sitni" poslovi (npr., fotokopiranje, razvrstavanje novina...) koji bi inače knjižničarima oduzimali vrijeme, uz naglasak da bi u slučaju da se na volontere prebaci "pravi" knjižničarski posao, razina usluga knjižnice pala.<sup>9</sup> Treba znati da su većina volontera ne-knjižničari, odnosno neke druge struke. Upravo je zato i značajna uloga mentora koji će za volontera napraviti prikladan program rada i stalno ga nadzirati. Posebnu pažnju pri čitanju ovoga poglavlja treba posvetiti potpoglavljima o mentoriranju o različitim tipovima knjižnica (*Mentoring Public Library Volunteers, Mentoring School and Special Library Volunteers* i *Mentoring Academic Library Volunteers*), svaki mentor prema svome interesu. O volontiranju knjižničara Lee govori na temelju svojih osobnih iskustava volonterke u javnoj knjižnici i u školskoj knjižnici u kojima je praksom stekla dragocjeno iskustvo potrebno za CV.<sup>10</sup>

Je li bolje mentorstvo u izravnom kontaktu ili elektroničko mentorstvo? Za Lee nema dvojbe. U zanimljivom osmom poglavlju *Mentoring librarians electronically*, Lee iako svjesna da uporaba elektroničke pošte, Facebooka i sličnih programa uvelike olakšava kontakt, posebno između osoba koje ne rade u istoj knjižnici, smatra kako elektroničko mentorstvo ne može u potpunosti zamijeniti neposredan kontakt mentora i vježbenika. Da bi naglasila taj stav, poslužila se mišlju Peg Boyl Single i Richarda Singlea: "Elektroničko mentoriranje nije panacea, a nije ni jeftina alternativa mentoriranju licem u

---

<sup>8</sup> Isto. Str. 58.

<sup>9</sup> Isto. Str. 70.

<sup>10</sup> Isto. Str. 71-72, 73-74.

lice”.<sup>11</sup> Elektroničko mentoriranje Lee smatra prikladnim za mentoriranje Ppt-prezentacija i pismenih radova, npr., školskih publikacija, uz napomenu da mentor ni u kom slučaju ne smije biti urednik toga pismenog rada.<sup>12</sup> I dok u ovom poglavlju uglavnom govori o elektroničkom mentoriranju knjižničara, u devetom poglavlju *Other Kinds of Mentoring in the Library Field*, pažnju posvećuje i mentoriranju studenata i doktorskih studenata drugih sveučilišta, a i ostalih zainteresiranih za takav tip knjižnične usluge. U ovome slučaju, elektroničko mentoriranje je česta i prihvatljiva metoda mentoriranja.

Knjiga nam u dodatku donosi pet korisnih obrazaca, lako prilagodljivih svakoj knjižnici: *Request for Internship Form*, *Request for Enrollment in Practicum LSC 906*, *School of information Studies Proposal Form*, *Video Viewing Information: AFR Manual Form* i *Promotion review Timetable*.

Knjiga završava opsežnom bibliografijom i kazalom pojmova.

Knjigu Marte K. Lee toplo preporučujemo svim knjižničarima koji imaju pretenziju biti mentorima, a onima koji to već jesu, predlažemo da u ovoj knjizi pronađu novi poticaj za daljnje usavršavanje i nadahnuće za predani rad s vježbenicima.

Renata Oštarić  
rostaric@unizd.hr

---

<sup>11</sup> Boyl Single, Peg; Single, Richard. E-mentoring for Social Equity : Rewiew of Researche to Inform Program Development. // *Mentoring and Tutoring* 13, 2 (August 2005), 301. Prema: Lee, Marta K. Nav. dj. Str. 81.

<sup>12</sup> Isto. Str. 82-87.